

ΒΟΡΕΙΟΣ ΗΠΕΙΡΟΣ -ΚΟΣΣΥΦΟΠΕΔΙΟ: ΠΟΡΕΙΕΣ ΑΝΤΙΘΕΤΕΣ

Κωνσταντίνος Χολέβας
Πολιτικός Έπιστήμων

Ἡ παρακολούθηση τῆς ἐπικαιρότητας, ὅσο κι ἂν εἶναι μερικές φορές κουραστική ἢ χρονοβόρος γιά τόν ἀπλό πολίτη, μᾶς δίνει ἀφορμές γιά σκέψεις, συγκρίσεις, συσχετισμούς καί προβληματισμούς. Δύο πρόσφατα γεγονότα θά σχολιάσουμε σήμερα δεδομένου ὅτι ἔχουν κάποια στοιχεῖα πού τά συνδέουν μεταξύ τους. Ἀναφερόμαστε συγκεκριμένα στίς ἐκλογές γιά τήν Τοπική Αὐτοδιοίκηση στήν γειτονική μας Ἀλβανία (12 Ὀκτωβρίου τ.ἔ.) καί στήν πρώτη ἐπίσημη συνάντηση Σέρβων καί Ἀλβανῶν ἐκπροσώπων γιά τόν καθορισμό τοῦ μέλλοντος τοῦ Κοσσυφοπεδίου (μέσα Ὀκτωβρίου τ.ἔ.) . Οἱ βιαιότητες καί ἡ καλπονοθεία στήν Χειμάρρα ἀφ' ἑνός καί ἡ ἐμμονή τῶν Ἀλβανῶν στήν πλήρη ἀνεξαρτητοποίηση τοῦ Κοσσυφοπεδίου ἀφ' ἑτέρου καταδεικνύουν μία ἐνίσχυση τῶν ἀκραίων τάσεων στούς κόλπους τοῦ ἀλβανικοῦ ἐθνικισμοῦ. Ἐξ ἄλλου τό γεγονός ὅτι καί στήν Βόρειο Ἡπειρο καί στό Κοσσυφοπέδιο οἱ καταπιεζόμενοι σήμερα εἶναι Ὀρθόδοξοι πληθυσμοί, Ἕλληνες στήν πρώτη περίπτωση καί Σέρβοι στήν δεύτερη, προσδίδει καί μία εὐρύτερη διάσταση στά γεγονότα πέραν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων καί τῶν νομικῶν ἐρμηνειῶν.

Ἡ Βόρειος Ἡπειρος εἶναι τμήμα τοῦ ἐνιαίου γεωγραφικοῦ, ἱστορικοῦ καί πολιτιστικοῦ χώρου τῆς Ἡπείρου καί ἀποτελεῖ πανάρχαια κοιτίδα Ἑλληνισμοῦ. Τό 1913 μετά τήν ἥττα τῶν Ὀθωμανῶν στούς Βαλκανικούς Πολέμους ἀπελευθερώθηκε ἀπό τόν Ἑλληνικό Στρατό, ἀλλά ἡ Ἰταλία καί ἡ τότε Αὐстроουγγαρία ἀπεφάσισαν νά μὴν τήν δώσουν στήν Ἑλλάδα γιά νά ἐνισχύσουν τό προτεκτοράτο τους, τό νεοσύστατο κράτος τῆς Ἀλβανίας. Οἱ Ἡπειρώτες Ἕλληνες τῆς Χειμάρρας, τοῦ Ἀργυροκάστρου, τῆς Κορυτσᾶς καί γενικῶς τῆς περιοχῆς μέχρι τόν Γενοῦσο ποταμό πῆραν τά ὄπλα καί τελικῶς ἐπέτυχαν νά ἐξασφαλίσουν μία μορφή Αὐτονομίας διοικητικῆς, θρησκευτικῆς, ἀστυνομικῆς καί ἐκπαιδευτικῆς μέσα στά ὅρια τῆς Ἀλβανίας. Πρόκειται γιά τό Πρωτόκολλο τῆς Κερκύρας τοῦ Μαΐου 1914 , τό ὁποῖο κακῶς ἔχει λησμονήσει ἡ ἐλληνική διπλωματία. Οἱ ὁμοεθνεῖς μας ταλαιπωρήθηκαν ἀπό τήν ἄρνηση ὅλων τῶν μετέπειτα ἀλβανικῶν κυβερνήσεων νά τούς παραχωρήσουν στοιχειώδη δικαιώματα. Μετά τήν ἀναλαμπή λευτεριᾶς τοῦ 1940 -41 ἦλθε τό βαθύ σκοτάδι τῶν κομμουνιστικῶν ἀθεϊστικῶν καθεστώτων. Ἀπό τό 1946 ἕως τό 1990 χιλιάδες Βορειοηπειρώτες ἐκτελέσθηκαν, φυλακίσθηκαν ἢ βασανίσθηκαν, ἐνῶ τό 1967 ἡ Ἀλβανία ἐκηρύχθη ἐπισήμως ἀθεϊστικό καθεστώς καί ὅλοι οἱ Ναοί ἔγιναν σταῦλοι ἢ ἀποθήκες. Μετά τήν πτώση τῶν τειχῶν τό 1990 πολλοί πίστευσαν ὅτι τελείωσαν τά βάσανα τῶν Βορειοηπειρωτῶν. Ὅμως τά μέχρι σήμερα γεγονότα ἀποδεικνύουν ὅτι κάποιοι, δέν λέω ὅλοι, ἰσχυροί παράγοντες στήν ἀλβανική πολιτική σκηνή θά χαιρόντουσαν ἂν ἔφευγε καί ὁ τελευταῖος Ἕλληνας ἀπό τήν Β. Ἡπειρο. Ἡ ἐπίσημη Ἑλλάς ἔχει βοηθήσει ποικιλοτρόπως τήν Ἀλβανία νά ὀρθοποδήσει, δυστυχῶς ὅμως ἡ γείτων χώρα ἔχει ἐκκλάβει τήν ἐλληνική φιλική διάθεση ὡς ἀδυναμία ἢ ἡττοπάθεια καί συνεχίζει νά καταπιέζει τόν Ἑλληνισμό.

Γιά νά ἔλθουμε στήν περίπτωση τοῦ Κοσσυφοπεδίου θυμίζουμε ὅτι ἡ περιοχή αὐτή, ἡ κοιλάδα τῶν κοτσυφιῶν, γνωστή καί ὡς Κόσσοβο, ἀποτελεῖ τό λίκνο τῆς Σεβικῆς Ὀρθοδοξίας. Τοῦτο φαίνεται καί ἀπό τά πολυάριθμα

Ὁρθόδοξα καθιδρύματα , Ναούς καί Μοναστήρια, πού σώζονται ἀκόμη παρὰ τίς ἐμπρηστικές προσπάθειες τῶν ἀκραίων ἀλβανικῶν στοιχείων. Στήν οἰκοδόμησι καί ἀγιογράφησιν τῶν μνημείων αὐτῶν εἶναι ἔντονη ἡ βυζαντινὴ σφραγίδα ἐπὶ τοῦ σερβικοῦ πολιτισμοῦ, ἐνῶ σώζονται καί οἱ ἀγιογραφίες τοῦ Μιχαήλ Ἀστραπᾶ καί τῆς Σχολῆς τῆς Θεσσαλονίκης τοῦ 14 ου αἰῶνος. Οἱ πρῶτες ἐγκαταστάσεις Μουσουλμάνων ἔλαβαν χώρα μετὰ τὴν ἥττα τῶν Σέρβων ἀπὸ τοὺς Τούρκους τὸ 1389 στήν περίφημη μάχη τοῦ Κοσσυφοπέδιου. Ὁ ἀλβανικὸς ἐθνικισμὸς ἀποδίδει ἰδιαίτερη βαρύτητα στήν περιοχή, διότι στήν Πριζρένη ἰδρύθηκε τὸ 1878 ἡ πρώτη πατριωτικὴ Ἑνωσις (Λίγκα) τῶν Ἀλβανῶν. Μαζικὴ μετακίνησι Ἀλβανῶν ἀπὸ τὴν κυρίως Ἀλβανίαν πρὸς τὸ Κοσσυφοπέδιο ἐγένεε κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ὅταν ἡ Ἀλβανία ἦταν σύμμαχος τῶν Γερμανοϊταλῶν , καθὼς καί ἐπὶ κομμουνιστικῆς Γιουγκοσλαβίας, ἐπειδὴ ὁ Κροάτης Τίτο ἐνεθάρρυνε τοὺς Ἀλβανούς ὡς ἀντίπαρον στὸν «σερβικὸ ἐθνικισμὸν». Τὸ κυριώτερον ὄπλον τῶν Ἀλβανῶν κατὰ τῶν Σέρβων ὑπῆρξε ὁ ὑψηλὸς δείκτης γεννητικότητος, κάτι πού ἀποτελεῖ παράγοντα ἀνισορροπίας ὅπουδήποτε στὰ Βαλκάνια συγκατοικοῦν Χριστιανικοὶ καί Μουσουλμανικοὶ πληθυσμοί. Ὁ Σέρβος πολιτικὸς καί διανοητὴς Βούκ Ντράσκοβιτς ἔγραψε σχετικὰ ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ ἀπὸ μειοψηφία ἐγέναν πλειοψηφία στὸ Κοσσυφοπέδιο χάρις στὸ «δημογραφικὸ ὄπλον». Ἡ σχετικὴ καταπίεσι τῶν Ἀλβανῶν ἐπὶ κυβερνήσεως Μιλόσεβιτς καί ἡ ἐνοπλὴ συγκρότησι τῶν ἀκραίων ἀλβανικῶν στοιχείων ὁδήγησαν στήν αἵματοχυσίαν τοῦ 1998 - 1999 καί στήν δυσανάλογον ἀντίδρασιν τῶν ΗΠΑ καί τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης μέ τοὺς βομβαρδισμούς τῆς ἀνοίξεως τοῦ 1999 κατὰ τῆς Σερβίας. Ὅπως γράφει ὁ βραβευμένος σύγχρονος Ἀγγλος ἱστορικὸς Μάρκ Μαζάουερ στὸ βιβλίον του γιὰ τὰ Βαλκάνια, ἡ δυτικὴ ἐπέμβασι τοῦ 1999 στὸ Κοσσυφοπέδιο ἔλυσεν ἴσως ἓνα πρόβλημα, ἀλλὰ προκάλεσε πολλὰ καινούργια. Τώρα δὲν καταπιέζονται τὰ δικαιώματα τῶν Ἀλβανῶν, ἀλλὰ τῶν Σέρβων καί οἱ πιθανότητες συνυπάρξεως εἶναι ἐλάχιστες. Οἱ βομβαρδισμοὶ τοῦ Πάσχα τοῦ 1999 κατὰ τῶν Σέρβων ἐγέναν στὸ ὄνομα ἑνὸς πολυεθνικοῦ Κοσσυφοπέδιου. Τελικὰ τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ ἐνίσχυσι τῶν ἐξτρεμιστικῶν ἀλβανικῶν ὁμάδων καί ἡ ἀπομάκρυνσι τῶν ἐλπίδων περὶ εἰρηνικῆς συμβιώσεως. Οἱ Ἀλβανοὶ τοῦ Κοσσυφοπέδιου ζητοῦν ἀπόσχιση ἀπὸ τὸ κράτος τῆς Σερβίας -Μαυροβουνίου, πράγμα πού θὰ σημάνει ἀλλαγὴ συνόρων καί γενικότερη ἀναστάτῳσι στὰ Βαλκάνια.

Βλέπουμε, λοιπόν, ὅτι ἡ Βόρειος Ἑπειρος διαιοῦται ἀπὸ τὸ 1914 μίαν μορφὴν εὐρείας Αὐτοδιοικήσεως γιὰ τὴν διατήρησι τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτικοῦ τοῦ χαρακτῆρος , ἀλλὰ σήμερον κινδυνεύει νὰ χάσῃ τὸν ἑλληνικὸν πληθυσμὸν καί τὴν ἑλληνορθόδοξον ταυτότητά της ἀπὸ μίαν Ἀλβανίαν, ἡ ὁποία διατείνεται ὅτι θέλει νὰ ἀκολουθῇ εὐρωπαϊκὴ πορεία! Ἀντιθέτως τὸ Κοσσυφοπέδιο, στὸ ὁποῖο μέχρι τὸ 1940 πλειοψηφοῦσαν οἱ Σέρβοι ἔχει μετατραπεῖ διὰ τῶν ὄπλων σὲ ἀλβανικὴ ἐπαρχία καί συζητεῖται διεθνῶς ἀκόμη καί ἡ μεταροπὴ του σὲ ἀνεξάρτητον κράτος. Βλέπουμε ἐπίσης ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ ζητοῦν τὰ πάντα γιὰ τίς δικές τους μειονότητες ἐκτὸς Ἀλβανίας, ἐνῶ ἀρνοῦνται νὰ παραχωρήσουν στοιχειώδη ἐκπαιδευτικὰ καί πολιτικὰ δικαιώματα στοὺς Ἕλληνας τῆς Ἀλβανίας. Βλέπουμε ἐξ ἄλλου τὰ μεγάλα λάθη καί τίς εὐθύνες τῶν ἰσχυρῶν τοῦ δυτικοῦ κόσμου, οἱ ὁποῖοι τὸ 1999 ἤλθαν ὡς ἄρωγοὶ τοῦ ἀκραίου ἀλβανικοῦ ἐθνικισμοῦ καί τώρα ἀνησυχοῦν γιὰ τίς συνέπειες, ἀλλὰ εἶναι πλέον ἄργα. Ἦδη τὸ ἀλβανικὸ ἡφαίστειον εἶναι ἔτοιμον νὰ ἐκραγεῖ καί στὸ πολυεθνικὸν καί εὐπαθὲς κράτος τῶν Σκοπίων μέ πολλαπλὰς ἐπιπτώσεις στήν περιοχή μας.

Βλέπουμε τέλος την επίσημη Ελλάδα να χρηματοδοτεί μετά το 1997 την Αλβανία είτε απ' ευθείας είτε μέσω Εϋρ. Ενώσεως χωρίς, όμως, να συνδέει την βοήθεια αυτή με την διεύρυνση των δικαιωμάτων των Βορειοηπειρωτών. Αν είχαμε καταγγείλει στην Ευρώπη και στους διεθνείς Οργανισμούς τα αντίστοιχα επεισόδια που έγιναν στην Χειμάρρα κατά τις εκλογές του 2000, ίσως να είχαμε αποφύγει τα έκτροπα των εφετεινών εκλογών.

Στην περίπτωση του Κοσσυφοπεδίου η σερβική ήγεσία έχει χαράξει μία εθνική στρατηγική, στην οποία συμβάλει και η Ορθόδοξη Εκκλησία της Σερβίας, ως προς τα όρια των πιθανών συμβιβασμών και ως προς τους εύκαιρους και εφικτούς στόχους. Στην περίπτωση της Βορείου Ηπείρου δεν φαίνεται να υπάρχει η αντίστοιχη στρατηγική από την ελληνική πλευρά. Ός Έλληνες Ορθόδοξοι επιθυμούμε να ζούμε ειρηνικά στην περιοχή μας Έλληνες, Αλβανοί, Σέρβοι και άλλοι. Δεν ζητούμε αλλαγή συνόρων, αντιθέτως πρέπει να αγωνισθούμε για την σταθερότητα των υφισταμένων συνόρων. Όταν όμως, δεχόμαστε παράλογα αιτήματα από την φίλη και γείτονα Αλβανία καλόν είναι να θυμίσουμε το Πρωτόκολλο της Κερκύρας του 1914, το οποίο προσυπέγραψαν και η Αλβανία και οι Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής εκείνης. Στίς διεθνείς σχέσεις όταν η μία πλευρά συνεχώς απαιτεί και η άλλη πλευρά διαρκώς υποχωρεί τότε δεν παγιώνεται η σταθερότητα και η ειρήνη, αλλά αποθρασύνεται περισσότερο ο διεκδικών.

Η Ελλάς δικαιούται να χρησιμοποιήσει όλα τα νόμιμα πολιτικά και οικονομικά μέσα για να εξασφαλίσει την εθνική και φυσική επιβίωση του Βορειοηπειρωτικού Έλληνισμού. Επίσης νομιμοποιείται να ζητήσει από την ΟΥΝΕΣΚΟ και τα αρμόδια ευρωπαϊκά όργανα να παρέμβουν για να προστατεύσουν τους Ορθοδόξους τόπους λατρείας που απειλούνται κυρίως στο Κοσσυφοπέδιο, αλλά και στην Αλβανία. Θα είναι μία προσφορά όχι μόνον προς την Ορθοδοξία και τον Έλληνισμό, αλλά και προς την διεθνή ειρήνη και τον παγκόσμιο πολιτισμό.

K.X.